

KNJIŽNICA
A. T. LINHARTA
RADOVLJICA

Dom tisočerih zgodb

NABAVNA POLITIKA KNJIŽNICE ANTONA TOMAŽA LINHARTA RADOVLJICA

Radovljica, 14. 11. 2023

Marko Zupanc, direktor Knjižnice A. T. Linharta Radovljica

1 Uvod

1.1 Namen nabavne politike je razvoj in izgradnja **knjižnične zbirke**. Vsaka knjižnica svojo zbirko upravlja skladno s svojim poslanstvom. Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica (v nadaljevanju Knjižnica ATL) s pričujočim dokumentom o nabavni politiki:

- opredeljuje temeljne **naloge** knjižnice in določa njene dolgoročne **cilje** (točka 2),
- opredeljuje **vrste uporabnikov** in njihove potrebe (točka 3)
- opisuje vpliv **dejavnosti in aktivnosti**, ki vplivajo na obseg, izbor, sestavo, dograjevanje in širjenje knjižnične zbirke (točka 4),
- opredeljuje **način pridobivanja** novega gradiva (točka 5),
- opredeljuje, kdo je **odgovoren** za nabavno politiko (točka 6),
- opredeljuje vire **financiranja** gradiva (točka 7),
- opisuje in vrednoti **stanje obstoječe zbirke** (točka 8),
- opredeljuje **splošna izhodišča (vrsta, jezik in datum izida) in vsebinske kriterije** za izbor novega gradiva (točka 9) ter
- opredeljuje **dostopnost gradiva** za uporabnike (točka 10).

1.2 Dokument je obenem podlaga za **načrtovanje** nabave knjižničnega gradiva in določanje prioritete pri izgradnji knjižnične zbirke. Namen načrtne nabave gradiva je smotrnost pri nabavi in kvalitetna nabava za vse kategorije uporabnikov. Sestavni del tega dokumenta je torej tudi **načrt letnega prirasta** (točka 11), ki vsebuje prioritete oziroma **kriterije** za pridobivanje novega gradiva in **obseg** ter **sestavo** vsakoletnega prirasta.

2 Temeljne naloge in dolgoročni cilji knjižnice

2.1 Knjižnica ATL svoje dejavnosti načrtuje skladno s temeljnimi nalogami, ki so opredeljene v *Zakonu o knjižničarstvu* (v nadaljevanju *ZKnj-1*)¹ in *Manifestu o splošnoizobraževalnih knjižnicah* (sprejet na 10. seji Mednarodnega sveta za Splošni informacijski sistem, Pariz, Unesco, 1994, v sodelovanju z Mednarodno federacijo knjižničarskih združenj IFLA)². To so predvsem:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva;
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij;
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov;
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev;
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij;
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov;
- podpiranje individualnega in lastnega (izjemoma tudi formalnega) izobraževanja na vseh stopnjah;
- sodelovanje v vseživljenjskem izobraževanju;
- nudenje možnosti za ustvarjalni razvoj osebnosti;
- spodbujanje domišljije in ustvarjalnosti pri otrocih in mladini;
- gojenje zavesti o kulturni dediščini in pomenu umetnosti, znanstvenih dosežkov in inovacij;
- zagotavljanje dostopa do kulturnega sporočila vseh oblik;
- zagotavljanje dostopa do vseh vrst informacij, nastalih v lokalni skupnosti ali pomembnih zanjo;
- nudenje ustreznih informacijskih storitev interesnim skupinam;
- pomoč pri razvijanju informacijske pismenosti in uveljavljanju veččin računalniškega opismenjevanja;
- podpiranje in sodelovanje v programih in akcijah opismenjevanja vseh starostnih skupin, po potrebi tudi lastno uvajanje takih aktivnosti;
- zagotavljanje dostopnosti in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih;
- zbiranje, obdelovanje, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva;
- organiziranje kulturnih prireditev, ki so povezane z njihovo dejavnostjo.

¹ Uradni list RS, št. [87/01](#), [96/02](#) - [ZUJIK](#), [92/15](#)

² <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/690/1/pl-manifesto-sl.pdf>. (6. 9. 2022).

2.2 Knjižnica ATL skuša zagotoviti ustrezen obseg, sestavo in kvaliteto svoje knjižnične zbirke, zlasti njeno aktualnost, dostopnost in prilagojenost potrebam vseh kategorij uporabnikov in ciljem kulturne politike. Zato poleg zgoraj naštetih nalog skuša namen, ki ga ima kot splošna knjižnica, z nabavno politiko še dopolnjevati in nadgrajevati z naslednjimi cilji:

- delati za zadovoljstvo vseh uporabnikov, članov in potencialnih obiskovalcev Knjižnice ATL;
- s tem obdržati sedanje in pridobiti potencialne uporabnike; povečati število uporabnikov;
- povečati uspešnost in učinkovitost poslovanja s pomočjo zbirke, ki zadovoljuje potrebe vseh uporabnikov knjižnice;
- informirati in pomagati vsem kategorijam ciljne javnosti, zadovoljevati potrebe in želje po izobraževanju, raziskovanju, kulturi in razvedrilu;
- omogočati enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice;
- seznanjati z dosežki preteklega in sedanjega ustvarjanja doma in po svetu ter podpirati dialog med kulturami;
- zagotoviti ustrezno število izvodov knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov za čimbolj uravnotežen obrat vsega gradiva;
- dvigati kakovost knjižnične zbirke z nadomeščanjem izrabljenega gradiva z novimi izdajami ter z zamenjavo zastarelih vsebin z novimi deli;
- spodbujati, razvijati in utrjevati pismenost in splošno bralno kulturo;
- dvigovati zavest o pomenu branja in spodbujati zanimanje ter poznavanje zlasti vrhunske slovenske izvirne ustvarjalnosti s področja leposlovja in humanistike;
- zagotoviti osnovno gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja;
- spodbujati smotrno izrabo prostega časa;
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju;
- zadovoljiti potrebe dijakov in študentov po osnovni strokovni literaturi z najrazličnejših področij;
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi na različnih medijih;
- razvijati bralne navade otrok s posebnimi potrebami;
- zagotavljati raznovrstno gradivo v različnih oblikah, na različnih medijih in v ustreznem številu in tako s svojo knjižnično zbirko potrjevati, da smo informacijsko, izobraževalno, kulturno, socialno in komunikacijsko središče lokalne skupnosti;
- skrbeti, da bodo informacije o kupljenem gradivu dostopne vsem v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema;
- sodelovati z drugimi knjižnicami (zlasti v okviru medknjižnične izposoje);

- upravičiti sloves demokratične ustanove v naših lokalnih skupnostih.

3 Potrebe uporabnikov knjižnice

Knjižnica ATL z načrtovanjem nabave upošteva potrebe vseh kategorij in skupin uporabnikov na območju občin Bleda, Bohinja, Gorij in Radovljice. Knjižnica ATL upošteva tako specifične zdajšnjih uporabnikov kot tudi zahteve potencialnih uporabnikov in iskalcev informacij območja. Po podatkih Statističnega urada RS je bilo na dan 1. 1. 2023 na področju teh štirih občin skupno 34.643³ prebivalcev.

3.1 Pri skrbi za knjižnično zbirko in pridobivanju gradiva upoštevamo **strukturo tukajšnjega prebivalstva** glede na spol, starost in izobrazbeno raven. Upoštevamo tudi tukajšnjo etnično raznolikost (zlasti z gradivom v hrvaškem oziroma srbskem jeziku).

3.1.1 **Spol.** V občinah Bled, Bohinj, Gorje in Radovljica ugotavljamo nekoliko večji delež (približno 1%) **ženskega prebivalstva**. Ker je večji procent uporabnikov knjižnice ženskega spola, to upoštevamo tudi pri izboru gradiva, zlasti leposlovnega.

3.1.2 **Starost.** Na našem področju ugotavljamo vse večji delež **starejšega prebivalstva**. Skoraj četrtina je starih 65 let in več, petina je starih med 50 in 64, okrog 15,7 % pa je starih med 40 in 49 let. Zato to strukturo upoštevamo tudi pri izboru gradiva, tako leposlovnega (poleg drugega z večjim deležem spominske, dnevniške, kroniške ipd. literature, zlasti pa z mislijo na velikost tiskarskega stavka) kot strokovnega oziroma neleposlovnega (npr. z gradivom za potrebe tretjega življenjskega obdobja in vseživljenjskega izobraževanja, gradiva za premagovanje starostnih težav).

Na starejše uporabnike smo ob tem pozorni tudi tako, da sodelujemo z Domom starejših občanov Dr. Janka Benedika v Radovljici in Domom Sv. Martina v Srednji vasi v Bohinju. Zalagamo jih s premišljenim izborom gradiva iz nabora izločenega knjižnega gradiva.

V zadnjih letih opažamo tudi nekoliko večji delež **predšolske mladine in mlajših osnovnošolcev** (14,6 % je starih med 0 in 14 let).⁴ Zato v zadnjih letih povečujemo priliv gradiv za najmlajše,

³ Po uradnih statističnih podatkih na dan 14. 11. 2023. Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05V1006S.px>.

⁴ Po uradnih statističnih podatkih na dan 20. 10. 2022. Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05V1006S.px>.

kvalitetnih slikanic, kartonk, slikopisov in knjig z velikimi tiskanimi črkami. Posebej smo pozorni tudi na potrebe **pred- in prvošolskih** otrok, ki začenjajo s samostojnim branjem, hkrati pa tudi na potrebe **srednješolcev** v obdobju, ko jih zanimanje za branje v veliki meri začenja minevati. Zato jim skušamo s primernim in pestrim gradivom kljub čarom, ki jih ponuja splet in svet računalniških iger, buditi in ohranjati zanimanje za branje, aktivno iskanje informacij ter lastno ustvarjalnost. Po drugi strani pa skušamo to vrzel v zanimanju za branje premoščati s pestro izbiro elektronskih gradiv ter čim večjo dostopnostjo informacij prek naših uporabniških računalnikov in spletne strani in tako pridobiti in obdržati tudi manj navdušene in zagrete bralce in uporabnike knjižnice.

3.1.3 Izobrazbena in socialna struktura. Na našem področju ugotavljamo precejšen delež **manj izobraženega** prebivalstva: skoraj 35 % prebivalcev starejših od 14 let ima samo osnovnošolsko izobrazbo, srednješolsko izobrazbo pa ima 53,4 % pa srednješolsko izobrazbo.⁵ Te podatke skušamo upoštevati z zadostnim deležem primerne leposlovnega gradiva, pri strokovnem gradivu pa to upoštevamo z večjim poudarkom na srednješolski ravni učnega in študijskega gradiva, zlasti takšnega, ki omogoča dodatno nadaljevalno samoizobraževanje.

Ker je v zadnjem času v naših krajih tudi nemalo **študentov**, ki študirajo tukaj ali pa iščejo študijsko gradivo v domači skupnosti, potem ko jim to ni več na voljo v univerzitetnih središčih, se izjemoma trudimo zadostiti tudi njihovim potrebam po študijskih gradivih.

Že dolga leta se trudimo **šolajoči se mladini** postreči zlasti s čim večjim številom izvodov obveznega in priporočenega šolskega branja, ker šolske knjižnice največkrat ne uspejo zadostiti hkratnemu navalu na posamične naslove tega gradiva. V zadnjem času se jim pridružujejo tudi **vrtni** s svojimi predšolskimi bralnimi značkami (Veseli bralček, Eko bralna značka ipd.).

Ob tem ne smemo pozabiti na to, da je med tukajšnjim prebivalstvom tudi velik delež **kmečkega** življa. Njim skušamo poleg vsega drugega streči tudi z zadostnim deležem leposlovnega gradiva s kmečko, domačijsko ipd. tematiko, pri neleposlovnem gradivu pa s primernim deležem naslovov iz UDK-skupine 63 in 64.

Spremljamo tudi stopnjo **brezposelnosti** na našem območju, ki se giblje med 2,5 % in 3,5% (Občina Bohinja pod 3% občine Gorje, Bled in Radovljica nekoliko nad 3%). Na brezposelne mislimo, ko nabavljamo gradivo primerno za iskanje zaposlitve in dodatno izobraževanje ter prekvalifikacijo.

⁵Po uradnih statističnih podatkih na dan 01. 01. 2022. Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G2014S.px/table/tableViewLayout2/>.

3.2 Pri izbiri gradiva smo posebej pozorni tudi na potrebe **ustanov in organizacij** v naši lokalni skupnosti.

3.2.1 Zlasti so to **vrtni in šole**. Na našem področju so štiri javni vrtni, ki imajo poleg glavne skupaj še deset podružničnih enot, Gorenjska hiša otrok (zasebni vrtec Montessori) in Waldorfski vrtec Čebelica. Osnovnih šol je v vseh štirih občinah šest, poleg glavne enote imajo skupaj še sedem podružničnih šol, ob teh pa je tudi OŠ s prilagojenim programom Antona Janša v Radovljici. Zato poleg gradiva, ki ga že tako namenjamo njihovim varovancem in učencem, posebej mislimo še na gradivo, ki ga tamkajšnji vzgojiteljski in učiteljski kader potrebuje za svoje dodatno izobraževanje (v zadnjem času je izrazito naraslo povpraševanje po pedagoškem, didaktičnem in splošnem vzgojeslovnem gradivu), gradivo, ki ga zlasti vzgojitelji uporabljajo pri delu z otroki in gradivo, ki ga strokovni delavci Knjižnice ATL potrebujejo za svojo bibliopedagoško dejavnost na teh ustanovah (glej točko 4, zlasti 4.1.3 in 4.2.1).

Na našem področju delujejo tudi Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica in Srednja gostinska in turistična šola Radovljica (poleg drugega gradiva mislimo nanju še z dodatnim izborom gradiva s področja družbenih ved, ekonomije, marketinga, menedžmenta, gostinstva in turizma), Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled (nanje mislimo z izborom kvalitetnih turističnih vodnikov, zlasti z domačim in tujejezičnim gradivom o domačih pokrajinskih ter nacionalnih kuhinjah po svetu, večjim deležem tujejezičnega gradiva o trženju v turizmu ipd.) in IEDC – Poslovna šola Bled (nanje mislimo z izborom morebitnega dodatnega tujejezičnega gradiva s poslovnega področja). V Radovljici deluje tudi glasbena šola, vendar po dogovoru z njimi vsaj za neposredne šolske potrebe ne kupujemo dodatnega notnega gradiva, ker zanj zadostno skrbijo sami.

3.2.2 Sodelujemo tudi z Domom starejših občanov Dr. Janka Benedika v Radovljici in Domom Sv. Martina v Srednji vasi v Bohinju (z izborom izločenega gradiva), s kriznim centrom za mlade Kresnička v Radovljici in pri projektnem učenju mlajših odraslih PUM-O pri Ljudski univerzi Radovljica.

3.2.3 Na lokalnem poslovnem področju smo zlasti pozorni na potrebe **turistično** razvitega okolja: trudimo se upoštevati potrebe vseh, ki delajo na področju gostinstva in hotelirstva, po drugi strani pa kar najbolj predvideti potrebe domačih in tujih gostov (čim širši izbor turističnega, vodniškega in splošno informativnega gradiva o naših krajih ne samo v slovenščini, ampak tudi, kadar je to mogoče, v angleščini, nemščini in nekoliko manj še v italijanščini; nanje mislimo tudi s tujejezično periodiko in informativnim gradivom splošnega značaja, prav tako pa s čim večjo

dostopnostjo in odprtostjo javnih e-točk, s čim večjim številom uporabniških računalnikov in dostopnostjo do interneta). V ta namen se tudi neposredno povezujemo s krajevnimi hoteli, kopališči in turističnimi kampi (glej 4.2.2). Ne pozabljamo niti na velik delež eno- in dvodnevni domačih gostov (»vikendašev«) in njihovih potreb (z gradivom in zlasti z odprtostjo knjižnic ob koncu tedna), glede na goratost naših krajev pa še na potrebe **gorništva** (plezalni vodniki, izjemoma tudi nekaj več kartografskega gradiva v ta namen), glede na varovana naravna območja (Triglavski narodni park, javni zavod TNP Bled) in aktualno okoljevarstveno dejavnost na našem področju na gradiva z **okoljsko** tematiko, glede na navzočnost Alpskega letalskega centra Lesce pa na gradiva o letalstvu, jadralstvu in padalstvu.

3.3 Izrecno se trudimo biti pozorni na to, da imamo dovolj gradiva za **skupine s posebnimi potrebami**. V ta namen se redno povezujemo s Centrom za usposabljanje, delo in varstvo Matevža Langusa Radovljica in Osnovno šolo s prilagojenim programom Antona Janše Radovljica. Z njimi načrtujemo svoje dejavnosti pri njih in v naši knjižnici, nanje mislimo pa tudi z gradivom, ki ga potrebuje njihovo strokovno osebje pri svojem delu, in gradivom, ki ga strokovni delavci Knjižnice ATL potrebujejo za svojo bibliopedagoško dejavnost na teh ustanovah (glej 4.1.3). Pri tem s posebno občutljivostjo mislimo na posameznike iz teh skupin, ki našo knjižnico obiskujejo tudi samostojno.

Pozorni smo tudi na potrebe slepih in slabovidnih (zvočne knjige in drugo zvočno gradivo, knjige z večjim tiskarskim stavkom za starejše in slabovidne, možnost uporabe korekcijskih očal), ter uporabnike z dislektičnimi motnjami branja (gradivo z ustreznim črkovnim tipom, samo levostransko poravnavo besedilnega bloka, ustrezno barvo papirja, primernimi ilustracijami, primerno težavnostjo besedil in ustreznim besednim naborom).

4. Vpliv aktivnosti in dejavnosti na zbirko gradiva

Na osnovi prej navedenih temeljnih nalog v Knjižnici ATL izvajamo številne aktivnosti, s katerimi na vse mogoče načine spodbujamo branje in zanimanje za knjigo. Tako te aktivnosti pripomorejo k čim boljši izrabi in uporabnosti knjižnične zbirke, hkrati pa s svojimi specifičnimi oblikami in metodami vplivajo tudi na njeno izgradnjo, izbor, sestavo in tudi obseg. Programi potekajo tako znotraj kot zunaj knjižnice, v živo in preko spleta.

4.1 Znotraj knjižnice

4.1.1 Prireditve. V radovljiški, blejski, bistriški in gorjanski knjižnici za **otroke** redno prirejamo lutkovne, gledališke ali drugačne predstave, pravljične ure, rokodelnice ter delavnice.

Za **odrasle** v radovljiški, blejski in bohinjski knjižnici redno prirejšamo predavanja, potopisne in literarne večere.

V program skušamo uvrstiti zlasti čim več domoznanskih predstavitev.

4.1.2 Razstave. Poleg priložnostnih razstav (mednarodni teden otroka, mednarodni dan knjig za otroke, svetovni dan knjige, slovenski dnevi knjige, kulturni prazniki idr.) redno pripravljamo razstave v vseh naših enotah.

4.1.3 Bibliopedagoške ure. Te prirejšamo za skupine otrok, ki redno prihajajo v posamezne knjižnice na obisk iz okoliških vrtcev in šol, v okviru projekta Rastem s knjigo pa se v knjižnici v Radovljici še posebej posvečamo sedmošolcem in dijakom prvih letnikov.

4.1.4 Druge aktivnosti za spodbujanje branja. Znotraj knjižnice mlade dodatno spodbujamo k branju tako, da jih vabimo k sodelovanju v bralni akciji Knjižnica – vesolje zakladov, Poletavci in Ta veseli knjižni svet (bralna akcija za odrasle).

V sodelovanju z vzgojiteljicami in učiteljicami pripravljamo vnaprej dogovorjene tematske izbore gradiva za njihovo pedagoško delo, za starše in njihove otroke pa pravljíčne kovčke s kompleti ročnih lutk in knjižnega oziroma neknjižnega gradiva.

Branje kakovostnih del domačih avtorjev dodatno spodbujamo s tem, da knjige nagrajenih slovenskih avtorjev opremljamo s posebnimi, dobro vidnimi nalepkami, seznam nagrad in nagrajencev predstavljamo na naši domači strani, nanje pa opozarjamo tudi s posebnimi bralnimi znamenji.

4.2 Zunaj knjižnice

4.2.1 Bibliopedagoška dejavnost. Učence osnovnih šol od 1. do 5. razreda obiskujemo na njihovih šolah v okviru bibliopedagoških ur, ki jih oblikujemo za vsako razredno stopnjo posebej.

Na šolah in v vrtcih pripravljamo posebna predavanja za starše tamkajšnjih otrok o pomenu branja in bralnih strategijah za manj navdušene bralce. Zanje smo pripravili tudi zloženke s kratkimi navodili na to temo.

4.2.2 Zadnja leta v okviru akcije Knjige na počitnicah ponujamo knjige in revije v branje tudi obiskovalcem radovljiškega kopališča in Grajskega kopališča na Bledu, gostom Kavarne kino v Radovljici, Campa Šobec v Lescah in Campa Danica v Bohinju.

4.3 Domoznanske dejavnosti

Vse, ki se izrecno zanimajo za krajevno zgodovino in dogajanje, spodbujamo k dodatnemu branju z domoznanskimi zbirkami, zbiranjem člankov na to temo in posebnim izborom bibliografskih zapisov za blejsko domoznansko zbirko.

5 Načini pridobivanja gradiva

5.1 V Knjižnici ATL zbirko gradimo in dopolnjujemo predvsem z nakupom gradiva. Nezanemarljiv delež novo pridobljenega gradiva pomenijo tudi darovi (izjemoma tudi posamične zapuščinske donacije) naših uporabnikov, nekaj malega prispevajo založniki in druge ustanove z doniranim gradivom, s katerim nas med drugim podpirajo pri izvajanju naših bibliopedagoških dejavnosti, izjemoma pa tudi druge knjižnice z morebitnimi zamenjavami ali odstopljenim gradivom.

5.2 **Nakup.** Za potrebe nakupa po eni strani spremljamo ponudbo na trgu knjig in drugega gradiva (s spremljanjem najav knjižnih in neknjižnih izdaj v javnih občilih, spremljanjem knjig v tisku, pregledovanjem založniških in distribucijskih katalogov, pisnih, tiskanih, elektronskih idr. ponudb, spremljanjem spletnih ponudb, zlasti pri samozaložniških izdajah z osebnimi stiki itn.), po drugi strani pa sledimo aktualnemu dogajanju v lokalnih skupnostih in konkretnemu povpraševanju v stikih z uporabniki (v ta namen imamo knjigo oziroma knjige želja) in skušamo tem željam streči, seveda znotraj začrtanih smernic in ciljev splošne nabavne politike Knjižnice ATL.

Kjer je to mogoče in kolikor to časovno in količinsko ne presega obsega poslovanja, ki ga kadrovsko zmoremo, sodelujemo neposredno z založniki, s katerimi se tudi neposredno dogovarjamo o višini rabata. Nakup načrtujemo gospodarno in odgovorno: kjer je mogoče, kupujemo pri ponudniku, ki nudi ugodnejše cene in večje popuste. Za nakup se praviloma odločamo ob pregledu oglednih oziroma komisijskih izvodov in ob jasno izrisanih pogojih nakupa (cena, popusti, druge ugodnosti).

Prirast je odvisen od tega, koliko ponudba založniške produkcije ustreza splošnim kriterijem nabavne politike, koliko je konkretna vsebina zastopana že v dosedanji zbirki, kakšno je razmerje med ceno in pomenom te vsebine ter pričakovanj o njeni uporabnosti, kolikšno je povpraševanje po tej vsebini in kakšno povpraševanje po njej smemo pričakovati v prihodnosti, kateri in kako veliki

skupini uporabnikov ustreza, koliko medij, način in kakovost izdelave ustreza knjižničnih zahtevam in potrebam ipd. (več o splošnih kriterijih za izbor gradiva glej točko 9).

Pri nakupu iščemo tudi starejše, zlasti domoznansko gradivo, zato redno sodelujemo z Bukvarno Radovljica in Trubarjevim antikvariatom v Ljubljani.

Pri nakupu knjižničnega gradiva se držimo tudi načela, da z njim kar najbolj reprezentativno pokrivamo produkcijo čim številnejših slovenskih založnikov, pa naj so to večje ali manjše založniške hiše, ustanove vseh vrst in profilov, ki se ukvarjajo tudi z izdajo lastnih publikacij, ali individualni samozaložniki. V tem prizadevanju več kot presegamo formalni kriterij, da naj bi bile v nakupu zastopane publikacije vsaj 50 slovenskih založb.

6 Odgovorni za nabavo

Nabavno politiko oblikuje strokovni svet oziroma strokovni delavci knjižnice, izvaja pa imenovana nabavna komisija, ki pa se pri odločanju in izbiranju posvetuje z drugimi strokovnimi delavci, kadar se ti po svoji izobrazbi in s svojim strokovnim znanjem izrecno bolj spoznajo na področje, kamor to gradivo spada.

11

7 Viri financiranja

Nakup knjižničnega gradiva se financira s sredstvi, ki jih v ta namen vsako leto sproti oddelijo in zagotovijo vse štiri občine soustanoviteljice znotraj svojih proračunskih sredstev, in sredstvi, ki jih pridobivamo s prijavo na vsakoletni javni ciljni razpis oziroma neposredni javni poziv Ministrstva za kulturo RS za izbor projektov nakupa knjižničnega gradiva.

8 Stanje knjižnične zbirke

Knjižnica ATL z oblikovanjem, izgradnjo in vzdrževanjem svoje knjižnične zbirke sledi *Strokovnim priporočilom in standardom za splošne knjižnice (za obdobje 2018 – 2028)* oziroma vzdržuje ustrezen obseg knjižnične zbirke po določbah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične

javne službe, ki določa obvezen minimalni obseg zbirke. Obseg knjižnične zbirke znaša najmanj 3,7 enote gradiva na prebivalca iz območja občin.

8.1 Normativna izhodišča

Izhodiščne postavke za vrednotenje in načrtovanje rasti knjižničnega gradiva določajo *Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)*, *Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe* (v nadaljevanju *Pravilnik 2012*), *Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029* (v nadaljevanju *Resolucija 2022*), *Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018-2028* (v nadaljevanju *Strokovna priporočila 2018-2028*) in *Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022-2027*.

Spremenljivka pri določanju količinskih vrednosti je spreminjajoče se število prebivalstva v občinah Bled, Bohinj, Gorje in Radovljica, ki jih Knjižnica ATL s svojim delovanjem pokriva. Po podatkih Statističnega urada RS so imele na dan 1. 1. 2023 občina Bled 7.795, občina Bohinj 5.191, občina Gorje 2.781 in občina Radovljica 18.876, skupno torej 34.643, prebivalcev.⁶

8.2 Ocena knjižnične zbirke

Po določenih Strokovnih priporočilih 2018-2028 se knjižnična zbirka ocenjuje zlasti glede na svoj obseg in sestavo.

8.2.1 Obseg zbirke

8.2.1.1 Priporočeni obseg. Glede na *Pravilnik 212*⁷ ima splošna knjižnica ustrezen obseg gradiva,

- če ima v vseh svojih enotah skupaj najmanj 3,7 enote gradiva na prebivalca,
- če ima znotraj tega 0,3 enote neknjižnega gradiva na prebivalca in
- če omogoča dostop do elektronskih virov.

⁶Po uradnih statističnih podatkih na dan 14. 11. 2023. Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05V1006S.px>.

⁷ Glej 11. člen.

Strokovna priporočila 2018-2028 za knjižnično zbirko priporočajo:

- vsaj 4 enote knjig in brošur (vendar ne manj kot 10.000 enot),
- vsaj 100 naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici,
- v krajevni knjižnici ne manj kot 30 naslovov informativnega periodičnega tiska.

8.2.1.2 Doseženi obseg. Knjižnična zbirka Knjižnice ATL je obsegala skupaj 240.000 enot knjižničnega gradiva, poleg tega pa še 1800 licenc elektronskih knjig. Glede na to, da knjižnica pokriva štiri občine oziroma skupno 34.683 prebivalcev, to pomeni:

- 6,62 enote vsega knjižničnega gradiva skupaj na prebivalca,
- 5,92 izvoda knjig na prebivalca (skupaj 213.971 enot),
- 6,02 izvoda knjižnega gradiva (= knjig in serijskih publikacij) na prebivalca (skupaj 217.807 enot),
- 0,59 enote neknjižnega gradiva (brez e-knjig) na prebivalca (skupaj 21.473 enot),
- 1804 licenc elektronskih knjig,
- 152 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici Radovljica,
- povprečno 18 tekočih naslovov takšnega tiska v 9 organizacijskih enotah (v dveh, na Bledu in v Bohinjski Bistrici, standard bistveno presežemo, v manjših enotah pa je to število toliko manjše),
- 3,27 % priročnega gradiva znotraj celotne knjižnične zbirke.

Knjižnica je prav tako oblikovala samostojno domoznansko zbirko (9310 enot in 1022 člankov), omogoča pa tudi dostop do elektronskih virov.

Knjižnica ATL kot celota torej ustreza zaželenemu obsegu gradiva oziroma ga v vseh normiranih postavkah, razen v številu tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v posamezni organizacijski enoti, celo bistveno presega. Glede na obseg jo torej smemo šteti za razvito knjižnico.

8.2.2 Sestava zbirke

8.2.2.1 Priporočena sestava. *Strokovna priporočila*⁸ določajo, da naj knjižnica v svoji zbirki vzdržuje razmerje:

- 50 % naslovov strokovnega gradiva in 50 % naslovov leposlovja (to naj bi veljalo tako za mladinsko gradivo kot za gradivo za odrasle) in
- 30 % naslovov gradiva za mladino.

8.2.2.2 Dosežena sestava. Knjižnična zbirka v Knjižnici ATL je ob koncu 2022 izkazovala razmerje:

- 57,3 % naslovov strokovnega gradiva proti 42,6 % naslovov leposlovja,
- 29,0 % naslovov gradiva za mladino proti 71,0 % naslovov gradiva za odrasle.

8.2.2.2.1 Ugotavljamo torej, da knjižnična zbirka *ustreza* zaželenemu strokovnim priporočilom. V naši knjižnici skušamo z nabavno politiko optimizirati zastavljene cilje, zlasti:

- *spodbujati branje*, to pa je najprej in predvsem mogoče z leposlovnim gradivom, tako da je kar največji delež najbolj iskanega in branega leposlovnega gradiva dostopnega kar največjemu številu (tako mladih kot starejših) bralcev čim prej in na kar največ možnih lokacijah, to pa glede na število manjših podružnic znotraj naše knjižnice še dodatno povečuje število izvodov istega naslova;
- kljub siceršnji medoddelčni izposoji in kroženju zbirke Potujoče knjižnice kar najbolj omogočiti *čimprejšnji dostop do iskanega gradiva na celotnem področju*, ki ga pokriva naša knjižnica, in kar najbolj *spodbujati obisk vseh, tudi najmanjših podružnic* znotraj naše knjižnice;
- z vsemi sredstvi, torej tudi z ustreznim knjižničnim gradivom, omogočiti in realizirati akcije in projekte ter bibliopedagoške in druge dejavnosti, ki jih znotraj naše knjižnice izvajamo zato, da bi spodbujali branje in splošno bralno kulturo (glej točko 4, zlasti 4.1.3 in 4.2.1);
- privabiti v našo knjižnico *čim več mladih bralcev*, zato jim skušamo postreči z večjim številom izvodov obveznega in priporočenega šolskega branja;

⁸ Točka 4.3.

- širiti našo domoznansko zbirko, to pa zahteva pridobitev večjega števila izvodov istega naslova za ločeno osrednjo domoznansko zbirko v Radovljici in domoznanske »mikrozbirke« v podružnici, kamor to gradivo izrecno gravitira.

-

9 Splošna izhodišča

9.1 Vrste gradiva

Knjižnica ATL v svoji zbirki zajema:

- knjižno gradivo (knjige in brošure);
- kartografsko gradivo;
- sivo (polpublicistično) literaturo (sejno gradivo vseh štirih občin soustanoviteljic; diplomske naloge in disertacije, ko te avtorsko ali tematsko sodijo v domoznansko gradivo; kongresno ipd. gradivo praviloma zbiramo samo v knjižni obliki);
- neknjižno gradivo: CD-je, zvočne knjige, CD-ROM-e, DVD-je, podatkovne baze, elektronske knjige;
- serijske publikacije;
- igralne garniture (za bibliopedagoško) in komplete ročnih/naprstnih igrač (za pravljичne kovčke).

15

9.2 Jezik gradiva

Poleg slovenskega gradiva zbiramo tudi gradivo v angleškem, nemškem, hrvaškem, srbskem, italijanskem, francoskem, španskem in ruskem jeziku, izdaje v drugih jezikih le izjemoma. V zadnjem času si intenzivneje prizadevamo nekoliko bolj pokrivati jezike s področja Evropske unije (zlasti na slovarskem in slovniškem področju).

9.2.1 Neslovensko neleposlovno gradivo dopolnjujemo zlasti:

- s knjižnimi in neknjižnimi izdajami za učenje teh jezikov (slovarjev, glosarjev, konverzacijskih priročnikov, terminoloških vodnikov in priročnikov, slovníc, vadnic, jezikovnih tečajev idr.),
- s turističnimi in kulinaríčnimi vodniki,

- s periodičnim tiskom za odrasle (tekoči informativni tisk in nekatera strokovna področja),
- s periodičnim tiskom za mladino (poljudni naslovi za učenje tujih jezikov po starostnih stopnjah),
- z zvočnim in filmskim gradivom s kar najraznovrstnejših jezikovnih področij.

9.2.2 Neslovensko leposlovje dopolnjujemo predvsem s poenostavljenimi berili po starostnih stopnjah, neskrajšane izdaje pa trenutno predvsem v angleščini in nemščini.

9.3 Gradivo glede na datum izida

Pri nakupu se trudimo kar najbolj sproti slediti tekoči produkciji in s tem zagotavljati aktualnost knjižnične ponudbe (takoj ob izidu ali čim prej po tem), iščemo pa tudi starejše, zlasti domoznansko gradivo (zato npr. redno sodelujemo z Bukvarno Radovljica, Trubarjevim antikvariatom in Antikvariatom Glavan v Ljubljani).

9.4 Vsebinski kriteriji za izbor knjižničnega gradiva

9.4.1 Splošno

- Z nakupom gradiva si prizadevamo spodbujati **branje in pismenost**, dvigovati bralno kulturo ter spodbujati informacijsko pismenost in vseživljenjsko izobraževanje.
- Z nakupom si prizadevamo uporabnikom nuditi kar najbolj **raznovrstno** gradivo v različnih oblikah in ustreznem številu.
- Prizadevamo si zagotoviti dostop do vseh vrst informacij, gradiva in uradnih dokumentov, ki so pomembni za **lokalno** skupnost.
- Prizadevamo si zagotoviti spodbudne razmere za ustvarjalnost, povezovanje kulture, izobraževanja in znanosti.
- Izbiramo zlasti vsebinsko sodobno in literarno, umetniško oziroma strokovno **kakovostno** gradivo, kvalitetno prevedena dela, kadar gre za prevode.
- Redno spremljamo slovensko knjižno produkcijo za mlade in odrasle. Da bi prispevali h krepitvi razvoja slovenskega jezika in uveljavljanju nacionalne identitete, smo pri nakupu gradiva pozorni zlasti na **slovensko izvorno ustvarjalnost**; zlasti spodbujamo zanimanje ter poznavanje vrhunskih del slovenskih avtorjev s področja leposlovja in humanistike in v ta namen v nakup vključujemo **čim večje število naslovov publikacij v javnem interesu** (subvencioniranega gradiva). Z nakupom še

posebej skrbimo za promocijo **nagrajenih** slovenskih avtorjev (to gradivo opremljamo z nalepkami, seznam nagrad in nagrajencev predstavljamo na domači strani, nanje opozarjamo s posebnimi bralnimi znamenji).

- Na leposlovnem in neleposlovnem področju si prizadevamo za ustrezen delež **zahtevnejše** literature in drugega gradiva, »klasičnih«, reprezentativnih, nagrajenih ali kako drugače uveljavljenih del in avtorjev domače in svetovne ustvarjalnosti.

- Načrtno iščemo gradivo in informacije, s katerimi bomo dopolnjevali **domoznansko zbirko**. Pri tem iščemo tako novoizdano kot tudi starejše, antikvarno gradivo, zlasti gradivo o zgodovini, zemljepisu, etnografiji, kulturi ipd. domoznansko relevantnega področja, pa tudi gradivo, ki so ga ustvarili avtorji s tega področja. Že pridobljeno gradivo s tega področja skušamo dopolnjevati z dodatnimi izvodi istega naslova za ločeno osrednjo domoznansko zbirko v Radovljici in domoznanske »mikrozbirke« v podružnicah, kamor to gradivo izrecno gravitira.

- Z nakupljenim gradivom spodbujamo **kvalitetno izrabo prostega časa**.

- Pri nakupu dajemo prednost gradivu, ki podpira **dialog med kulturami**.

- Prizadevamo si za **celostno ohranjanje pisne kulturne dediščine** (z nakupom primerne števila reprintov, faksimilnih izdaj in reprodukcij poglavitnih del in s pripravami na digitalizacijo relevantnega gradiva).

- Kupujemo in naročamo **periodični tisk** različnih strokovnih in leposlovnih področij za vse populacije.

- Vseskozi se trudimo za **posodabljanje** knjižnične zbirke na vseh medijih.

9.4.2 Dodatni vsebinski kriteriji za izbor *knjižnega leposlovnega gradiva*

- Z nakupom še posebej skrbimo za promocijo **nagrajenih slovenskih avtorjev** in del s področja leposlovja, ki štejejo med **publikacije v javnem interesu** (JAK, ARRS).

- Zlasti pri izboru leposlovja upoštevamo večji delež **ženskega prebivalstva**.

- Z zadostnim deležem spominske, dnevniške, kroniške literature in izdaj z večjim tiskarskim stavkom smo pozorni na potrebe **starejšega prebivalstva**.

- Z zadostnim deležem literature s kmečko in domačijsko tematiko želimo ustreči visokemu deležu kmečkega prebivalstva.

- Glede na večji delež **predšolske otrok** in **mlajših osnovnošolcev** v zadnjih letih povečujemo priliv gradiv za najmlajše, zlasti kartonk, kvalitetnih slikanic, slikopisov in knjig z velikimi tiskanimi črkami.

- Dodatno mislimo na tematsko leposlovno gradivo, s katerim strežemo **vzgojiteljem** in **učiteljem**, hkrati pa na podobno gradivo, ki ga strokovni delavci Knjižnice ATL potrebujemo za svojo **bibliopedagoško** dejavnost v vrtcih in na šolah.
- Posebej smo pozorni na potrebe **pred- in prvošolskih** otrok, ki ravno začenjajo brati samostojno, hkrati pa na potrebe **srednješolcev** v obdobju, ko jih zanimanje za branje v veliki meri začenja minevati.
- Dovolj primerne leposlovja skušamo izbrati tudi za precejšni delež **manj izobraženega** prebivalstva.
- **Šolajoči se**, v zadnjem času pa tudi **predšolski mladini** skušamo streči s čim večjim številom izvodov obveznega, priporočenega in maturitetnega šolskega branja ter (slovenskih in drugojezičnih) šolskih in predšolskih bralnih značk (Finžgarjeva, Oxfordova, Epicentrova bralna značka; Veseli bralček, Eko bralna značka)
- Za **domoznanske** potrebe posebej iščemo po eni strani leposlovno gradivo krajevnih avtorjev, po drugi pa dela, kjer se domoznansko relevantni kraji pojavljajo v leposlovju. Že pridobljeno gradivo s tega področja skušamo dopolnjevati z dodatnimi izvodi istega naslova.

9.4.3 Dodatni vsebinski kriteriji za izbor *knjižnega neleposlovnega* gradiva

- S primernim izborom stvarnega, neleposlovnega oziroma strokovnega gradiva hočemo gojiti zavesti o kulturni dediščini in pomenu umetnosti, znanstvenih dosežkov in inovacij.
- Enakomerno skušamo pokrivati vse UDK-skupine (od 0 do 9).
- Z nakupom še posebej skrbimo za promocijo vrhunskih del **slovenskih** avtorjev s področja **humanistike**, ki štejejo med **publikacije v javnem interesu** (JAK, ARRS).
- S primernim izborom stvarne literature podpiramo individualno, lastno, vseživljenjsko ter izjemoma tudi formalno **izobraževanje** na vseh stopnjah.
- S primernim strokovnim gradivom hočemo pomagati pri razvijanju informacijske pismenosti in uveljavljanju večšin **računalniškega opismenjevanja**.
- Na področju **računalništva** še zlasti skrbimo tudi za primerno aktualnost gradiva.
- Pri izbiri poljudno strokovne literature, namenjene **osnovno-** in **srednješolcem**, iščemo zlasti gradivo, primerno za nabiranje informacij za sestavo projektnih nalog, plakatov, seminarskih in raziskovalnih nalog ipd. Ker so te ciljne teme ponavadi dokaj konkretne in specifične, dajemo znotraj tovrstnega gradiva prednost naslovom, ki zadevno področje pokrivajo podrobneje in v globino, nekoliko pa se omejujemo pri nakupu gradiva, ki zelo na splošno, pregledno in samo enciklopedično zajema najširša področja znanja.

- Pri iskanju in izbiri gradiva iz prejšnje alineje imajo prednost naslovi, ki ob ustrezni besedilni obravnavi tematike strežejo tudi s primerno bogatim in likovno kakovostnim **slikovnim, tabelaričnim, grafnim** in podobnim prikazom te tematike.
- Z zadostnim deležem gradiva za potrebe tretjega življenjskega obdobja in premagovanje starostnih težav smo pozorni na potrebe **starejšega prebivalstva**.
- Precejšnemu deležu **manj izobraženega prebivalstva** skušamo streči z večjim poudarkom na srednješolski ravni učnega in študijskega gradiva, zlasti takšnega, ki omogoča dodatno nadaljevalno samoizobraževanje.
- Za potrebe **brezposelnih** zbiramo gradivo, ki lahko pomaga iskalcem zaposlitve, pomaga pri dodatnem izobraževanju in prekvalifikaciji in pomaga iskati praktične rešitve.
- S primernim strokovnim gradivom hočemo pomagati **vzgojiteljskemu in učiteljskemu** kadru, ki to potrebuje za svoje dodatno izobraževanje in pri delu z otroki, hkrati pa strokovnim delavcem Knjižnice ATL, ki podobno gradivo potrebujemo za svojo bibliopedagoško dejavnost v vrtcih in na šolah.
- Za potrebe Ekonomske gimnazije in srednje šole Radovljica in Srednje gostinske in turistične šole Radovljica mislimo z dodatnim izborom gradiva s področja družbenih ved, ekonomije, marketinga, menedžmenta, gostinstva in turizma, na potrebe Višje strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled z izborom kvalitetnih turističnih vodnikov, zlasti z domačim in tujejezičnim gradivom o domačih pokrajinskih ter nacionalnih kuhinjah po svetu, večjim deležem tujejezičnega gradiva o trženju v turizmu ipd., na potrebe IEDC-Poslovne šole Bledu pa z izborom morebitnega dodatnega tujejezičnega gradiva s poslovnega področja.
- Potrebam domačih in tujih **turistov** na našem področju namenjamo čim širši izbor turističnega, vodniškega in splošno informativnega gradiva o naših krajih (v slovenščini, angleščini, nemščini ter italijanščini). Nanje mislimo tudi s tujejezično periodiko.
- Glede na goratost naših krajev skrbimo za izdaten izbor **plezalnih vodnikov** in kartografskega gradiva, glede na varovana naravna območja (Triglavski narodni park, javni zavod TNP Bled) in aktualno okoljevarstveno dejavnost na našem področju pa na gradiva z **okoljsko** tematiko.
- Načrtno iščemo tako novoizdano kot tudi starejše, antikvarno **domoznansko** gradivo s področja zgodovine, zemljepisa, etnografije, arhitekture ipd. domoznansko relevantnega področja, pa tudi strokovno gradivo, ki so ga ustvarili avtorji s tega področja. Že pridobljeno gradivo s tega področja skušamo dopoljevati z dodatnimi izvodi istega naslova.

9.4.4 Dodatni vsebinski kriteriji za izbor *neknjižnega* gradiva

9.4.4.1 Z nakupom **zvočnih posnetkov** sledimo zlasti domači produkciji. Prednost imajo mladinske izdaje (otroške pravljice in pesmi), zvočne knjige, domače etnomuzikološko gradivo, klasična ustvarjalnost domačih glabenikov in skladateljev in kvalitetnejše izdaje popularne zabavne glasbe. Glede na strukturo prebivalstva in domoznanske potrebe (Begunje z Avseniki) odmerjamo primeren delež zvočnega gradiva tudi narodnozabavnim glasbenim izdajam. Izrecno smo pozorni na zvočno gradivo za učenje slovenščine kot tujega jezika.

Pri tujih glasbenih izdajah skušamo primerno pokrivati vse glasbene zvrsti (klasično glasbo, jazz, etnično in folklorno glasbo držav, dežel in ljudstev po svetu, pop & rock, country & western, blues, soul, alternativo, dance, hiphop, reggae, tehno, new age in meditativno glasbo, vokalno in instrumentalno glasbo, filmsko glasbo). Pri popularni zabavni glasbi, ki je glede na svetovno produkcijo seveda najštevilnejša, sicer skušamo slediti tekočemu dogajanju na glasbenem prizorišču, vendar se pri tem intenzivneje trudimo zbirati gradivo, ki bo tvorilo trajnejšo fonotečno zbirko in ne bo streglo samo trenutnim glasbenim muham.

Z zadostnim izborom zvočnih knjig in drugega zvočnega gradiva izrecno mislimo tudi na potrebe slepih in slabovidnih.

9.4.4.2 Pri nakupu **elektronskih virov** mislimo zlasti na gradivo za učenje tujih jezikov in na izobraževalno, didaktično gradivo za mladino. Z naročnino na TAX-FIN-LEX in podobne, zlasti pravno-finančne podatkovne baze, v sodelovanju z OK Kranj pa z vključevanjem v slovarske, enciklopedične ipd. referenčne baze (trenutno npr. Oxford Reference Online, Oxford English Dictionary, Grove Art Online, Grove Music Online, Encyclopaedia Britannica Online, Science Direct, EbscoHost, Who is who & Who Was Who) in elektronske izdaje domačih in tujih časopisov (npr. Večer, Uradni list, založba Elsevier) našim uporabnikom omogočamo dostop do tovrstnih informacij z javnih računalnikov v naših knjižnicah.

9.4.4.3 Pri nakupu **videoposnetkov** zdaj zbiramo samo še DVD-je, izbiramo pa zlasti:

- slovensko produkcijo,
- mladinsko produkcijo,
- sinhronizirano gradivo,
- poučno, izobraževalno, didaktično gradivo,
- videoposnetke, nastale po knjižni predlogi, ki že obstaja v naši zbirki,
- filme in filmske ustvarjalce (režiserje in igralce) s filmskimi nagradami,

- filmsko produkcijo z višjimi kvalitativnimi ocenami (npr. v Imdb) in večjo oziroma trajnejšo umetniško vrednostjo,
- fono- in videograme, s katerimi skušamo premoščati nebralno obdobje oziroma vrzel v zanimanju za branje, zlasti pri srednješolski mladini.

9.5 Dolgoročni formalni kriteriji

- Osnovnošolskih **učbenikov** praviloma ne kupujemo, razen če z njimi zapolnjevamo primanjkljaj v katerem od segmentov poljudno strokovne literature za mladino; delno to velja tudi za srednješolske učbenike.
- Delovnih zvezkov, vaj in podobnega gradiva, namenjenega izpolnjevanju, reševanju ali kakršnemu koli vpisovanju ali drugačnemu vnosu podatkov **ne** kupujemo.
- **Ne** kupujemo gradiva, ki je namenjeno lepljenju, izrezovanju, barvanju, risanju in podobnemu. Zgolj v omejenem obsegu (največkrat za interno rabo v okviru bibliopedagoških ur) kupujemo postavljanke, izvlečenke, pop-up slikanice, premične knjige in podobno gradivo, ki se s pogosto rabo hitro uničijo.
- Kjer je to mogoče, se izogibamo tiskanemu gradivu v spiralni vezavi ali fasciklih (navadno primerno le za prezenčno izposajo).
- Pri **otroških** knjigah in slikanicah imajo prednost izdaje z velikimi tiskanimi črkami, uganke, slikopisi in knjige, prilagojene otrokom z dislektičnimi motnjami branja (gradivo z ustreznim črkovnim tipom, samo levostransko poravnavo besedilnega bloka, ustrezno barvo papirja, primernimi ilustracijami, primerno težavnostjo besedil in ustreznim besednim naborom).
- Zlasti pri nakupu leposlovja smo pozorni na to, da je primeren delež gradiva natisnjen z dovolj velikim tiskarskim stavkom, da je berljiv tudi za **starejše in slabovidne**.
- Na potrebe slepih in slabovidnih mislimo tudi z zadostnim izborom zvočnih knjig in drugega zvočnega gradiva.
- Kadar lahko pri leposlovnih knjigah, zlasti romanih, pa tudi pri strokovnih knjigah, za katere se ve, da bodo pogosto v rabi, izbiramo med trdo in mehko platničeno izdajo, kupujemo praviloma **trdo platničene** knjige, zato da preprečimo prehitro obrabo.
- Pri knjižnem gradivu imajo prednost izdaje, ki imajo v **prilogi** še neknjižno verzijo na drugih medijih (CD, CD-ROM, DVD).
- Pri nakupu knjižničnega gradiva se poleg drugih kriterijev trudimo držati tudi tega, da z njim kar najbolj reprezentativno pokrivamo produkcijo čim številnejših slovenskih založnikov in s tem več kot preseči formalni kriterij, da naj bi bile v nakupu zastopane publikacije vsaj 50

slovenskih založb.

10 Dostopnost gradiva

V Knjižnici ATL si na različne načine prizadevamo doseči, da bi bilo naše knjižnično gradivo kar najbolj in kar najbolj enako dostopno vsem prebivalcem na območju knjižnice.

10.1 Dostopnost za člane in uporabnike. Knjižnica ATL vsem svojim obiskovalcem in uporabnikom omogoča vse brezplačne osnovne storitve znotraj knjižnice, članom pa tudi vse druge osnovne storitve, kakor jih določa *Uredba o osnovnih storitvah knjižnic* (v nadaljevanju *Uredba*),⁹ zlasti izposojajo gradiva na dom. Člani do 18. leta starosti in brezposelni članarine ne plačujejo. Dodatno dostopnost zagotavlja s tem, da si lahko člani z enotno izkaznico izposojajo gradivo na dom v vseh krajevnih knjižnicah znotraj Knjižnice ATL.

S pestrostjo, aktualnostjo, obsegom, sestavo in kakovostjo knjižnične ponudbe skušamo privabiti čim več (novih) članov in obiskovalcev knjižnice, hkrati pa povečati pogostnost obiskov in obseg izposojenega gradiva.

V letu 2022 smo dosegli 28-odstotno **včlanjenost** lokalnega prebivalstva in (kljub pandemiji covid-19) 7,01 **obiskov** na vsakega prebivalca. Hkrati si je v tem času vsak prebivalec (statistično) **izposodil** kar 16 izvodov gradiva, to pa je pomenilo, da se je vsak izvod gradiva v naši zbirki izposodil 2,5-krat (**obrat**).

10.2 Odprtost. Knjižnica ATL ima poleg osrednje enote v Radovljici še 9 organizacijskih enot. Dostopnost gradiva si prizadevamo doseči s čim večjo odprtostjo vseh enot znotraj Knjižnice ATL. Vse enote so skladno z določilom *Uredbe o minimalnem obsegu obratovalnega časa*¹⁰ odprte stoo odstotno, tri največje enote pa to določbo celo presegajo.

10.3 Knjižnica ATL z obdelavo gradiva aktivno sodeluje v **vzajemnem katalogu** in s tem skrbi za to, da so informacije o gradivu dostopne takoj. Do vzajemnega kataloga imajo (poleg OK) dostop tudi vse organizacijske enote.

10.4 Knjižničarji in knjižničarke skrbijo za to, da gradivo, ki ga katalogiziramo in inventariziramo v matični enoti v Radovljici, **redno in sproti** razvozijo v vse enote znotraj Knjižnice ATL.

⁹ [Uradni list RS, št. 29/2003 z dne 21. 3. 2003](#), 3.-11. člen.

¹⁰ 13. člen.

10.5 Za dostopnost gradiva skrbimo tudi s **prostim pristopom** do gradiva v vseh naših enotah. Veliko večino gradiva si člani lahko izposodijo na dom.

10.6 Enakomerna dostopnost po krajih. V Knjižnici ATL skrbimo za to, da je gradivo enakomerno dostopno vsem prebivalcem na območju knjižnice.

10.6.1 Lociranje gradiva. Najprej skrbimo za to, da je knjižnično gradivo čim bolj enakomerno razporejeno po vseh 10 enotah znotraj Knjižnice ATL. Po **vrstah** je razporejeno:

- Osrednja knjižnica (Radovljica): knjige, periodika, CD-ji, DVD-ji
- Knjižnica Blaža Kumerdeja Bled: knjige, periodika, CD-ji, DVD-ji
- Knjižnica Bohinjska Bistrica: knjige, periodika, CD-ji, DVD-ji
- Knjižnice Begunje, Brezje, Kropa, Lesce (Občina Radovljica); Zgornje Gorje (Občina Gorje); Srednja vas, Stara Fužina (Občina Bohinj): knjige, periodika, DVD-ji

Količinsko je nakup gradiva praviloma sorazmerno porazdeljen takole (ključ je število prebivalcev):

- 53 % ga razporedimo po enotah na področju Občine Radovljica,
- 23,7 % po enotah na področju Občine Bled,
- 15 % po enotah na področju Občine Bohinj,
- 8,3 % v knjižnici Občine Gorje,

Približno 16 % gradiva znotraj celote obsega t. i. **potujoča knjižnica**. To je zbirka, ki je namenjena manjšim knjižnicam (odprtim 1x ali 2x na teden, po potrebi pa tudi vsem ostalim). S tem zagotavljamo, da imajo uporabniki na celotnem področju Knjižnice ATL, tudi v manjših krajih in manjših knjižnicah z manjšimi knjižničnimi zbirkami, na razpolago čim širši izbor gradiva.

10.6.2 Dostopnost omogočamo tudi s tem, da si lahko člani z **enotno izkaznico** izposojajo gradivo na dom v vseh krajevnih knjižnicah znotraj Knjižnice ATL.

10.6.3 Knjižničarji in knjižničarke sami (kolikor zmorejo glede na to, da za to nimamo službenega vozila ne za to zaposlenega delavca) skrbijo za **medoddelčno izposajo**.

10.7 Da bi uporabnikom naše knjižnice omogočili dostop do kar največjega števila informacij in informacijskih virov, redno **sodelujemo** tudi z **drugimi knjižnicami** znotraj slovenskega knjižničnega sistema. Najtesneje smo povezani s knjižnicami na Gorenjskem in z njihovo osrednjo območno knjižnico v Kranju. Dostop do informacij in informacijskega gradiva pospešujemo zlasti z redno in ažurno **medknjižnično izposajo**.